

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС НОТАРІАЛЬНОЇ ЕТИКИ

(Code Europeen de Deontologie Notariate) - переклад з німецької мови, прийнятий Конференцією нотаріусів Європейського Союзу 3-4 лютого 1995 в Неаполі, змінений 20-21 жовтня 1995 в Граці, 17-18 березня 2000 року в Брюсселі і 9 листопада 2002 року в Мюнхені (опублікований у Німецькому нотаріальному журналі в 2003 році, с. 721).

МОТИВИ

Реалізація можливостей внутрішнього ринку та права на вільне пересування людей, капіталу і товарів у країнах - членах Європейського Союзу викликають постійне зростання транскордонного обміну, а також юридичних та інших операцій транскордонного характеру. Диверсифікація юридичних операцій і зростаючий обсяг видачі нотаріальних документів транскордонного характеру спонукали європейських нотаріусів перевірити умови їх взаємодії з метою забезпечення для громадян їх супроводу та консультації з транскордонних питань.

Як виконавець державних завдань і володар суверенних повноважень нотаріус підпорядкований вимогам законів та іншим нормативним актам, які діють у державі, де він призначений нотаріусом. Як представник вільної професії з обов'язком консультування нотаріус повинен відповідати вимогам професійного права, які діють у державі, де він призначений нотаріусом. Представники європейських нотаріальних організацій після проведення порівняльного аналізу сукупності цих норм прийняли рішення взяти на озброєння «загальний збір правил», який не має на меті підмінити собою національні норми професійного права нотаріусів кожної держави ЄС. Він прагне гармонізувати деякі нотаріальні дії за операціями транскордонного характеру. Європейський кодекс нотаріальної етики свідчить у цілому про волю нотаріусів гарантувати європейським громадянам однаковий захист за операціями як на національному, так і на міжнародному рівні. Впровадження нових технологій повинно посприяти більш якісному наданню послуг за умови дотримання принципів професійного права та вимог посади нотаріуса латинського типу.

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ УТОЧНЕННЯ

У цьому Кодексі наведені нижче словосполучення мають таке значення:

Транскордонні операції - це операції транскордонного характеру, наприклад, місцезнаходження товару, що є предметом відповідної операції, громадянство, місце проживання або звичайне місцеперебування або місце вчинення нотаріального посвідчення.

Нотаріус приймаючої країни чи національний нотаріус - це нотаріус, який згідно з національним законом кожної країни ЄС володіє територіальною компетенцією з нотаріального посвідчення.

Нотаріус країни походження та іноземний нотаріус - це нотаріус іншої країни ЄС, в якій не було вчинено нотаріальне посвідчення.

1. НОТАРІУС: ВИЗНАЧЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ПРАВИЛ

1.1. Визначення.

Воно впливає з прийнятої односторонньою резолюцією нотаріальних організацій країн - членів Європейського Союзу від 22-23 березня 1990 року у Мадриді:

«Нотаріус є носієм публічної посади, якому делеговано виконання державних завдань із складання офіційних документів. При цьому він забезпечує зберігання, доказову силу і виконання цих документів. З метою забезпечення необхідної для своєї діяльності незалежності нотаріус виконує свою роботу на засадах вільної професії, яка містить у собі всі сфери добровільної юрисдикції. За допомогою неупередженого консультування, що чиниться нотаріусом учасникам угоди, участь нотаріуса забезпечує громадянину правову безпеку, до якої той прагне. Правова безпека забезпечується ще кращим чином, якщо нотаріусом є юрист з високою академічною кваліфікацією, що отримав доступ до цієї професії після багатьох іспитів, стадій навчання і конкурсів, здійснює цю професійну діяльність відповідно до норм дисциплінарного права під постійним контролем державних органів і доступний на території всієї країни завдяки його призначенням з орієнтованих на потреби населеного пункту. Участь нотаріуса, зрештою, попереджає виникнення можливих спорів і є невід'ємним елементом справедливого і ефективного правосуддя».

1.2. Сукупність загальних норм.

Нотаріус зобов'язаний дотримуватися загальних професійних обов'язків незалежно від того, які технології або носії використовуються. При складанні нотаріального документа має бути присутнім нотаріус, який повинен перевірити особу, дієздатність і згоду сторін. Він також здійснює контроль правомірності, надає допомогу і консультування.

1.2.1. Лояльність і високі моральні якості при здійсненні діяльності.

Нотаріус при здійсненні професії зобов'язаний виявляти лояльність і високі моральні якості щодо своїх клієнтів, держави і колег. Обов'язок підтримувати колегіальні відносини поширюється і на громадян своєї держави та іноземців. У разі кооперації іноземного нотаріуса з національним нотаріусом по одній справі обоє повинні прагнути знайти спільне рішення, яке забезпечуватиме всеосяжне дотримання інтересів всіх учасників операції відповідно до чинних законодавчих та інших норм. Нотаріус сприяє транскордонній дії нотаріального офіційного документа згідно з чинними правовими нормами і незалежно від того, чи був він складений письмово або в електронній формі.

1.2.2. Неупередженість і незалежність.

Нотаріус зобов'язаний здійснювати консультування та нотаріальне посвідчення в умовах абсолютної неупередженості та незалежності. Нотаріус зобов'язаний здійснювати свою діяльність, якщо до нього звертаються відповідно до закону, за винятком випадків, коли національне законодавство передбачає заборону.

1.2.3. Довіра і професійна таємниця.

Нотаріус зобов'язаний дотримуватися професійної таємниці і конфіденційності, зокрема при листуванні та зберіганні документів. Це стосується в рівній мірі паперових та електронних носіїв відповідно до чинних у кожній державі ЄС норм. Цей обов'язок стосується не тільки нотаріуса, а й членів товариства та його співробітників відповідно до діючих в кожній державі ЄС норм.

1.2.4. Правова і технічна компетенція.

Професійні об'єднання нотаріусів Європейського Союзу надають своїм членам можливість постійного підвищення кваліфікації, зокрема, що стосується застосування нових технологій у професії нотаріуса. Нотаріус зобов'язаний удосконалювати свої знання, а також стежити за оптимальним навчанням і підвищенням кваліфікації своїх співробітників і сприяти цьому.

1.2.5. Спільна реклама як «загальна інформація на службі громадян».

Індивідуальна реклама заборонена за винятком випадків, коли вона дозволена в країні походження і в приймаючій країні. Якщо не встановлено, що реклама спрямована на певну приймаючу країну, то діють тільки правові норми країни походження. Інформація, яку нотаріуси повідомляють громадськості, не повинна містити відомостей, що завдають шкоди їх незалежності, неупередженості та їх статусу представників публічної професії, а також відомості, що містять оцінку їх особистості. Нотаріус не повинен здійснювати рекламу через третіх осіб за винятком випадків, коли вона здійснюється відповідними професійними об'єднаннями нотаріусів. Колективна реклама може здійснюватися всіма національними та міжнародними професійними організаціями нотаріусів, зокрема Міжнародним союзом нотаріату, щоб надати громадянам та підприємствам доступне джерело інформації. З цією метою повинні бути створені веб - сайти інституційного характеру, зміст яких визначається вищими нотаріальними палатами кожної держави. Це ж стосується і сайту Міжнародного союзу нотаріату відповідно до рішень його зібрання.

1.2.6. Позначення професії і використання назви.

Нотаріус вказує у своїх документах, кореспонденції та в інших відомостях про свою професійну діяльність найменування своєї професії - нотаріус - а також ім'я та прізвище, під якими він має право здійснювати свою діяльність відповідно до національного законодавства, а також місцезнаходження, для якого він отримав призначення. Він також може вказати свій вчений ступінь. Відомості про спеціалізації допускаються, якщо вони дозволені в країні походження.

1.2.7. Заборона участі – повідомлення.

Якщо нотаріус вважає, що документ, за складанням якого до нього звернулися, можливо, пов'язаний із злочинними діями, зазначеними в Хартії професійних заборон від 27 липня 1999 року, він повинен відповідно до правових норм своєї країни відмовитися брати участь в операції і або повідомити відповідні органи.

1.2.8. Особливості користування веб – сайтами.

При використанні веб - сайтів або аналогічних технологій нотаріуси не повинні здійснювати консультування в рамках онлайн-договорів або онлайн-консультування. Для отримання інформації про професії за гіперпосиланнями цього веб-сайту відвідувачі зможуть потрапити на сайти нотаріальних організацій кожної країни ЄС або на сайт Міжнародного союзу нотаріату. Для отримання інформації юридичного або податкового характеру рекомендується посилання на сайти інституційного характеру. Посилання в Інтернеті на сайти третіх осіб, наприклад, клієнтів, інших нотаріусів і т. д., заборонені, за винятком посилань на сайти нотаріальних організацій, державних органів або академічних установ.

1.2.9. Використання електронного підпису.

Нотаріуси несуть відповідальність за персональне використання свого електронного підпису. Вони повинні негайно повідомити провайдера цих послуг або видати сертифікат органу у випадку втрати даних створення електронного підпису, а також про ситуації або інциденти, які наражають на небезпеку їх конфіденційність, з метою призупинення дії або анулювання сертифіката.

2. УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ НОТАРІУСА ДО ПРИЙМАЮЧОЇ ДЕРЖАВИ

2.1. Вільний вибір нотаріуса та територіальна компетенція.

Будь-яка фізична або юридична особа має право вибирати собі нотаріуса, звертатися до нього за порадою і довіряти йому складання документів. Вона також може просити його надати допомогу у співпраці з нотаріусом, що володіє територіальною компетенцією. Нотаріус країни походження, котрий супроводжує клієнта за кордоном, завчасно повідомляє свого колегу, який володіє територіальною компетенцією, і узгоджує з ним умови співпраці. У будь-якому випадку нотаріальне посвідчення повинен здійснювати нотаріус з територіальною компетенцією.

2.2. Застосування норм професійного права.

Нотаріус дотримується в межах транскордонних операцій законодавства країни свого походження, законодавства приймаючої країни і норм цього Кодексу.

2.3. Винагорода.

Нотаріус приймаючої країни і нотаріус країни походження до вчинення будь-яких дій повинні інформувати клієнта про обсяг своїх послуг, а також про суму витрат і гонорарів, які передбачені відповідними приписами. Вони зобов'язані домагатися мінімального загального фінансового навантаження клієнтів.

2.4. Професійна відповідальність – гарантія.

Нотаріус повинен укласти договір страхування професійної відповідальності, який покриє наслідки збитку його професійної діяльності незалежно від того, здійснюється або має наслідки вона в країні походження або в іншій державі.

3. ЗАСТОСУВАННЯ КОДЕКСУ І СПОРИ

Усі суперечки з інтерпретації або застосування цього Європейського кодексу нотаріальної етики, а також всі не передбачені в ньому випадки передаються на розгляд президентові Конференції нотаріальних організацій Європейського співтовариства після перевірки національною нотаріальною організацією, до якої належить нотаріус, що підняв це питання.

4. ВСТУП У СИЛУ

Справжній Європейський кодекс нотаріальної етики підлягає ратифікації та підписанню нотаріальними організаціями. Ратифікаційні грамоти зберігаються в бюро Конференції нотаріальних організацій Європейського Союзу в Брюсселі. Європейський кодекс нотаріальної етики набуває чинності в перший день місяця, наступного

після передачі ратифікаційної грамоти двома нотаріальними організаціями. Для подальших підписантів Кодекс починає діяти в перший день місяця, наступного після передачі ратифікаційної грамоти. Цей Кодекс був прийнятий зборами 3-4 лютого 1995 року в Неаполі і зі змінами 20-21 жовтня 1995 року, в Брюсселі 17-18 березня 2000 року і в Мюнхені 9 листопада 2002 року. Німеччина, Австрія, Бельгія, Іспанія, Франція, Греція, Італія, Люксембург і Голландія ратифікували Кодекс.